

İran İthalatı Yasak Ürünler Listesine İlişkin Bilgi Notu (17 Ekim 2022)

2018 yılında ABD'nin tek taraflı olarak İran'la yapılan nükleer anlaşmadan (JCPOA) çıkararak İran'a yönelik yaptırımları uygulamaya tekrar başlayacağını açıklaması ve önceki dönemlerden daha şiddetli bir şekilde uygulanan yaptırımlarla İran'ın döviz elde edebilecek tüm sektörlerini hedef almasının ardından İran ithalat rejimi kapsamlı bir şekilde değiştirilmiştir. Bunlardan en önemlisi ülke içinde üretimi yapılan veya zaruri ihtiyaç olarak görülmeyen veya lüks olarak nitelendirilen belirlenen malların ithalatını yasaklayarak ülke dışına döviz çıkışını en aza indirmeyi amaçlayan uygulamalardır. İran ülke içi üretimi artırmaya, hammadde veya aramalı ithalatı yapmaya, nihai ürünleri ise mümkün olduğunca az ithal etmeye çalışmaktadır. Bu çerçevede, ürünler ülkenin ihtiyaçları ve döviz rezervleri dikkate alınarak ithalatı yasak ürünler (4. ve 27. gruplar), ithalatı günün ihtiyaçlarına bağlı olarak tekrar değerlendirmeye tabi ürünler (ithalatı geçici yasak ürünler) veya ithalatında İran Merkez Bankası tarafından döviz tahsisinde öncelikli ürünler gibi muhtelif kategorilere ayrılmıştır.

Bu kapsamda, 15 Ekim 2022 tarihinde Resmi makamlarca ithalat yasaklarına dair yeni bir açıklama yapılarak ticari faaliyette bulunanlar için tamamıyla şeffaf olduğu ifade edilen ithalatı yasak ürünler listesinin kamuoyu ile de paylaşıldığı bildirilmiştir.

Söz konusu açıklamada, ithalatı yasak ürünler listesini 4. ve 27. grupların oluşturduğu, 4. grupta yer alan ürünlerin ithalatının İran Ekonomik Koordinasyon Yüksek Kurulu tarafından, 27. gruptaki ürünlerin ise İran Sanayi, Maden ve Ticaret Bakanlığı tarafından yetki kullanımı ile yasaklandığı ifade edilmiştir.

Her yıl ihtiyaçlara ve kaynaklara göre revize edildiği belirtilen 4. gruptaki ürünlere ilişkin olarak 2018 yılında 8li bazda 1392, 2019 yılında 1519, 2020 yılında 1539, 2021 yılında 1537 ve 2022 yılında (kamuoyu ile paylaşılan liste) ise 1.550 tarife maddesinin ithalatının yasaklandığı açıklanmıştır. Ayrıca İran Sanayi, Maden ve Ticaret Bakanlığı yetkisi ile 27. grupta 8li bazda 600 tarife maddesinin ithalatı yasaklanmıştır. Netice itibarıyla hâlihazırda toplam 2.150 adet 8'li GTİP'de yapılacak ithalat, İran tarafından yasaklanmıştır. Söz konusu 2.150 adet 8'li GTİP kamuoyu ile paylaşılmıştır.

2.150 adet 8'li GTİP'deki ithalat yasağına ek olarak 766 tarife maddesinin geçici yasaklara (geçici yasaklara dair GTİP listesi kamuoyu ile paylaşılmamıştır) tabi olduğu, sektör talepleri, ülke ihtiyaçları ve ilgili kurumların görüşleri dikkate alınarak bu tarife maddelerinin ithalatına izin verilebileceği bildirilmiştir.

Bu yasaklara ek olarak ve yerli üretim kapasitelerinin maksimum kullanımını sağlamak için benzer yerli üretimi olan tarife kodlarındaki ürünlerin ithalatının ithalat beyannamesi açıldığında detaylı incelemeye tabi tutulduğu ifade edilmiştir.

İthalatı yasak ürün listesinin 01-97 fasılları arası hemen hemen bütün sektörlerden ürün içerdiği görülmektedir. Diğer taraftan, 2021 yılı içerisinde İran Gümrük İdaresi verilerinden İran'ın 8li bazda 4.864 GTİP'den ürün ithal ettiği tespit edilmiştir.